

Els comptes públics el 2022: un desplaçament de despesa cíclica a despesa estructural

El Govern espanyol ha presentat davant les Corts Generals el Projecte de Pressupostos Generals de l'Estat per a l'any 2022 i ha enviat a Brussel·les el seu Pla Pressupostari amb la fotografia dels comptes consolidats del conjunt d'Administracions públiques (AP). En termes de dèficit públic, es preveu un dèficit del 5,0% el 2022, percentatge que representa una reducció de 3,4 p. p. en relació amb el dèficit previst el 2021, gràcies, principalment, a la recuperació econòmica. Es preveu que els ingressos públics consolidats del conjunt de les AP augmentin el 4,6% interanual (el 7,1% en relació amb el 2019). Pel costat de les despeses, es revaloraran les pensions amb la inflació mitjana del desembre del 2020 al novembre del 2021, i es preveu una caiguda interanual de la despesa pública el 2022 del 2,2% (l'augment en relació amb el 2019 és del 12,0%). Però, què hi ha rere aquestes xifres? En quines parts es concentrarà la reducció del dèficit?

Ingressos: impulsats per la recuperació econòmica

L'augment dels ingressos (exclòs l'NGEU) projectat per al 2022 és fonamentalment cíclic, ja que provindrà de la millora econòmica.¹ Els principals artífexs de l'increment dels ingressos seran, en relació amb el 2019, els impostos directes (+16.300 milions d'euros, amb un augment de la recaptació per IRPF de més de 13.000 milions d'euros) i les cotitzacions socials (+12.600 milions d'euros). Els impostos indirectes, per la seva banda, tindran un avanç més contingut (5.200 milions d'euros), amb un augment de la recaptació per IVA de 4.100 milions d'euros en relació amb el 2019. Aquestes projeccions es basen en les bones dades dels ingressos en l'execució pressupostària del 2021² i en una previsió del creixement dels ingressos per al 2022 que podria ser una mica optimista, atès el creixement del PIB en què es basen.³

Despeses: es redueix la despesa cíclica, però augmenta l'estructural

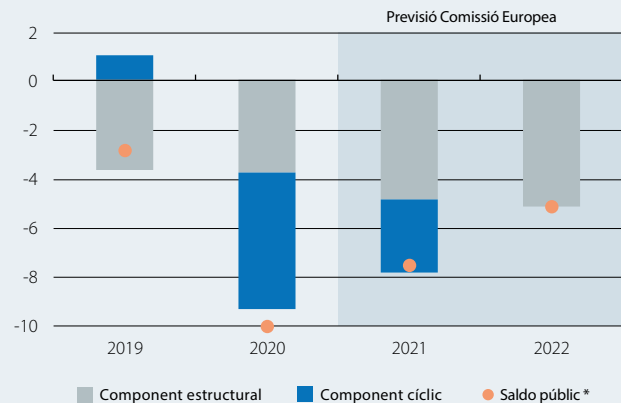
Pel que fa a la despesa pública (exclòs l'NGEU), hi ha un contrast molt marcat entre les partides cíclics, que, com és d'esperar, està previst que disminueixin en relació amb els anys de pandèmia, i les estructurals, que tot fa pensar que augmentaran de forma pronunciada en relació amb els anys de pandèmia i també en relació amb les anteriors a la

1. Excepte un tipus de gravamen mínim per a les empreses del 15% en l'impost de societats, no s'inclouen mesures addicionals pel costat dels ingressos als PGE 2022. L'augment de la recaptació per aquesta mesura en l'impost de societats (estimat per Hisenda en 400 milions d'euros anuals) no es produiria fins al 2023.

2. El Govern projecta un creixement dels ingressos públics del 2,3% el 2021-2019, i les dades de l'execució pressupostària fins a l'agost (comptabilitat de caixa) donen un avanç molt dinàmic del 3,9%.

Espanya: saldo públic

(% del PIB)

Nota: * Exclou les pèrdues per les ajudes a les institucions financeres.

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de la Comissió Europea (10/2021).

COVID-19. En concret, la reducció de la despesa consolidada de les AP projectada per al 2022 en relació amb el 2021 es concentra en els epígrafs relacionats amb la millora de l'activitat econòmica i en l'esvaïment de la pressió sobre els comptes públics de les despeses que han atenuat les conseqüències sanitàries i econòmiques de la pandèmia. Així, es preveu que la despesa en prestacions d'atur es redueixi en 6.600 milions d'euros en relació amb el 2021. Cal destacar la reducció de la despesa en ERTA (sense les exoneracions de les cotitzacions socials), que està previst que sigui de 5.450 milions d'euros. D'altra banda, es contempla que les transferències de l'Estat a les comunitats autònomes disminueixin de manera notable, ja que, el 2022, ja no es realitzarà la transferència especial del Fons COVID, que, el 2021, va ser de 13.000 milions d'euros.⁴ Finalment, també cal destacar que la reducció dels tipus d'interès tornarà a insuflar oxigen als comptes públics: es reduirà de nou el pes del pagament d'interessos en percentatge del PIB (del 2,1% el 2021 al 2,0% el 2022).

En canvi, la despesa estructural, aquella que no depèn de forma directa del cycle econòmic, augmentarà de manera important i és la principal responsable que la despesa pública consolidada s'incrementi en 63.000 milions d'euros en relació amb el 2019: està previst que les transferències socials (pensions, ingrés mínim vital...) augmentin en 27.100 milions d'euros en relació amb el 2019 i que les despeses de personal ho facin en 15.100 milions d'euros.

3. Previsions de creixement del PIB real del 6,5% el 2021 i del 7,0% el 2022.

4. Aquesta reducció es veurà minorada per la compensació a les comunitats amb uns 7.000 milions per les liquidacions negatives i per l'adopció del sistema informàtic de recaptació de l'IVA.

Pla pressupostari del Govern 2022 (exclòs l'NGEU)

	En % del PIB 2019	En % del PIB 2022	2021-2022 var. (mil milions €)	2019-2022 var. (mil milions €)	2019-2022 Taxa de creixement (%)
Ingressos totals	39,2	39,8	23,1	34,5	7,1
Impostos indirectes (IVA...)	11,5	11,3	10	5,2	3,7
Impost sobre la renda i el patrimoni	10,4	11,1	4,7	16,3	12,6
Cotitzacions socials	12,9	13,2	7,6	12,6	7,9
Despeses totals	42,1	44,7	-13	63	12
Remuneració treballadors	10,8	11,4	3,3	15,1	11,3
Transferències socials (exclòs l'atur)	16,9	18,1	7,8	27,1	12,9
Prestacions per atur	1,5	1,8	-6,6	4,9	26,5
Interessos	2,3	2	0,9	-2,4	-8,3
Saldo	-2,9	-5	36,1	-28,6	...

Notes: Comptes públics consolidats del conjunt de les Administracions públiques. Les previsions que s'utilitzen del PIB nominal són les del Govern, que tenen en compte l'impacte de l'NGEU. Els ingressos i les despeses exclouen els fons europeus NGEU pressupostats per al 2022 (segons el Govern, tindran un impacte neutral sobre el dèficit).

Font: CaixaBank Research, a partir de dades del Ministeri d'Hisenda.

A conseqüència de tot això, és d'esperar que el dèficit estructural de l'economia espanyola, que ja se situava en xifres relativament elevades abans de la pandèmia, augmenti més. En concret, segons les estimacions de CaixaBank Research, podria passar del 3,7% del PIB en què es trobava abans de la pandèmia al voltant del 5% el 2022. Atès l'elevat nivell del deute, la reducció del dèficit públic prevista per al 2022 és molt positiva, però l'augment del dèficit estructural, si no es prenen mesures, dificultarà el procés de sanejament dels comptes públics a mitjà termini.

Javier Garcia-Arenas